

Apie Adventą, viltį ir gerumą

Kai pirma šalna pakanda lapus ir vėjas baldosi už lango, artėja Adventas. Žengiame paskutinį žingsnį į žvarbią gruodžio naktį. Ir sniego paklotai matosi ne tik laukuose – ant miesto stogų. Lėtai nutupia snaigė ant delno. Norisi tvirtai suspausti, kad niekur nedingtų šis trapus mažytis stebuklas. O kad su baltu snaigių pūku kristų širdin šviesios viltys, nemeluotas džiaugsmas, švelnumas!

Tai virsmas, kuris, nori to, ar ne, vis tiek vyksta. Vyksta aplinkoje. O mumyse? Kur krypsta mūsų žvilgsnis? Kur skrieja mintys?

Visais laikais žmogų jaudina didžiųjų švenčių laukimas. Ir žvilgsnis, ir mintys mus veda į ateitį, į nežinomybę. Tarsi prieš egzaminą mums duotas pasitikrinti Advento laikotarpis.

Pabandykime bent retsykais mintimis nuklysti ten, kur senolių gyventa. Daug išliko mūsų atmintyje, daug kas ir pakito. Žinoma, žmonija iki šiol gyveno be kompiuterių, bet žmogus buvo arčiau gamtos, žemės, arčiau Dievo, tikėjimo.

Šv. Andriejaus dieną (lapkričio 30) prasidėjo išskirtinis metų pabaigos laikotarpis – Adventas (reiškia atėjimą, artėjimą). Viena aišku, jog su viltimi laukiame Saulės grįžimo – diena ilgės, šviesiau bus, tamsa susigūš kertėje. Svarbu buvimo paprastumas, nepažeisti žmonių tarpusavio santykiai, meilė artimam ir aplinkiniam pasauliui. Ir jeigu šiandien mus tamsa šiek tiek erzina ir prislopina, tai nereikia nuliūsti. Mokykimės laukti naujo šviesos ir gyvybės pliūpsnio taip, kaip jo laukė mūsų senoliai.

Darbe ir džiaugsme, šiokiadieniais ir šventadieniais jie ne tik Dievą garbino, bet buvo darbštūs, rūpestingi, sąmojingi. Paprasti Lietuvos kaimo žmonės nuo žilos senovės mokėjo ir skaniai pasijuokti, ir švelniai, neužgauliai pajuokauti. Svarbiausia, susikurdavo dvasinio šventumo, susikaupimo nuotaiką. Reikia pabrėžti, kad artėjant žiemai, kai pailgėdavo vakarai, užbaigę laukų darbus, triūsavo namuose. Vyrų dažniausiai virves vydavo, taisydavo pakinktus, moterys verpdavo, ausdavo, plunksnas plėšydavo. Dirbdami dažnai giedodavo adventines giesmes. Dzūkijoje ir padainuodavo. Daina, lydėjusi žmogų visą gyvenimą, yra jo siekių ir išgyvenimų įkūnijimas. Ji yra gyvybiškai svarbi asmens, šeimos, tautos gyvenime. Jaunimas taip pat mėgdavo pavakaroti, pažaisti.

O kiek draudimų, spėjimų, būrimų mokėjo senoliai! Jiems buvo svarbu, kad kiti metai būtų geri. Jie tikėjo likimo galia. Ir patys stengdavosi įsiterpti į įvykių eigą, juos numatyti: laikydavosi pasninko, rūpindavosi mirusiais, kviesdavo vėles pasivaišinti, stengdavosi gražiai sutarti su kaimynais, ypač užsitikrinti santarvę šeimoje, paisė įvairių draudimų (bažnyčioje per Adventą nebetuokiamą, tad ir piršlybos liaujasi). Advente buvo susilaikoma ir nuo medžioklės, negalima kirpti avelių, kad nesugadintų vilnos, verpti, malti girnomis ir kt. Taip pat vengiama važiuoti į mišką malkauti. Anot etnologo Liberto Klimkos: „Šiame paprotyje dvelkteli labai jau senoviškais tikėjimais apie vėlių buvimą medžiuose, prieš joms iškeliaujant į mirusiųjų šalį“. Būtų galima manyti, jog lietuvius vengė sutrikdyti amžiną gamtos eigą – saulės grįžimą.

Žmogus, būdamas gamtos dalis, iš gamtos pasisemdavo stiprybės. Todėl buvo atliekamos religinės; apeigos, jomis siekdavo santarvės su gamta, gamtos ir dievo malonės, meldavo sveikatos, darbų sėkmės, gausaus derliaus, kad jo nenusiaubtų kenkėjai, neišmuštų kruša. Žmogus tiesiog įsiklausydavo į gamtą. Mūsų senoliai – papročių saugotojai. Visa tai rodo dvasinį jų sveikumą.

Šiandien padėtis kitokia. Suprantama, visuomenė keičiasi, ne viską priima nūdienos žmogus, išlaiko ne visus Advento papročius, kai kurie tampa negyvybingi (pasninkas nėra toks aktualus šiandienos visuomenėje, rečiau pinami Advento vainikai, eglutė puošiamą nebe Kūčių vakarą, bet gerokai anksčiau). Jau seniai pamiršome tuos darbus, kuriuos dirbo mūsų senoliai, nebepaisome Advento draudimų, nebesidomime spėjimais, būrimais. Gyvenimo išminties semiamės tik mikliai perjunginėdami TV kanalus ir naršydami interneto svetainėse. Irzlūs, pavargę nuo gyvenimo tempo prekės ieškome prekybos centruose (Advento kalendorių būtų įdomiau su mažaisiais pasigaminti patiems, pabendrauti, mamos keptą šventinį pyragą valgytume skaniau, negu tą, kurį parsinešame iš parduotuvės). Mes vis dar mokomės susikurti dvasinio šventumo nuotaiką.

Visgi tamsusis metų laikas reiškia sugrįžimą į namus, šiltesnį bendravimą su šeimos nariais. Ne vienas iš mūsų permąsto, ką gera ir bloga yra padaręs, ką būtų galima keisti savyje. Sielos užkaboryje kažkas sujuda. Adventas – tinkamiausias metas, kad patikėtume galį nusimesti senųjų metų našta, išsižadėti paklydimų, tai tarsi kvietimas sustoti, kad apsidairytume, ar šalia mūsų nėra pamirštų ir nelaimingų. Mes esame geranoriški, galbūt kažkam labai reikalingi.

„Mes patys esame šviesa, mes patys esame saulė, todėl neaimanuokime, jei aplinkui tamsu, mes nemokame sau kelio nušviest. Kiekvienas nešam sielą lyg žibintą“, – taip sakė poetas Vytautas Mačernis. Pasaulis bus šviesesnis, jeigu sužydėsime gerumu.

Tik ar lietuvis šiandien tebėra papročių tęsėjas ir saugotojas? Gal jie šiuolaikiniam lietuviui yra per giliūs? Galbūt šių dienų žmogui šventinis stalas, fejerverkai svarbiau negu šventės šventoji dalis? Į šiuos klausimus tikriausiai pajėgsime atsakyti patys sau.

Visgi pirmiausia reikėtų pamąstyti apie sielos turtus. Labai svarbu ir saikas prie stalo, ir nuoširdumas, ir gerumas bendraujant, kuklumas, puošiant namus.

Su viltimi laukiame švenčių, šiltų akimirku.

Artėjant joms stiprinkime praeities gijas, kurios mus vis dar jungia su protėviais.

Deimantė Žuromskienė, www.alkas.lt